

พ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างให้เด็กเป็นคนแรก เด็กหลายคนไปได้ช้าเพราะไม่มีพ่อแม่ หรือพ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี”พ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างให้เด็กเป็นคนแรก เด็กหลายคนไปได้ช้าเพราะไม่มีพ่อแม่ หรือพ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี”

ศาสตร์แห่งการเลี้ยงลูกให้เป็นคนเก่ง ดี มีสุข เป็นเรื่องที่เราให้ความสำคัญและศึกษาค้นคว้ากันอย่างกว้างขวาง พ่อแม่ทุกคนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการสร้างลูกให้เก่ง ดี มีสุข

แต่ในโลกปัจจุบันผมค้นพบว่าคุณสมบัติที่แท้จริงไม่เพียงพอที่จะดำรงและพัฒนาสังคมให้เจริญรุ่งเรืองสืบไปได้

ประเทศไทยมีคนเก่งเยอะที่ทั้งเก่งและดีก็มาก แต่ที่สังคมไทยยังขาดคือ คนดี เก่งและกล้า ซึ่งความกล้าเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้คนๆ หนึ่งดึงความเป็นคนดีและเก่งออกมาเพื่อช่วยเหลือสังคมและมนุษยชาติได้อย่างแท้จริง

ความกล้าเกิดจากการที่เรามี “ไอดอล” ให้เราสามารถเดินตามแบบอย่างชีวิตได้ “ไอดอล” ในที่นี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นคนที่มีชื่อเสียงหรือร่ำรวย หรือโดดเด่นในสังคมอะไร แต่เป็นผู้ที่เรารู้สึกนับถือและยินดีเดินตามแบบอย่างชีวิตได้อย่างเต็มใจ

ผมได้คิดโมเดล “บ้าน 3 หลัง” ซึ่งเป็นสถาบันหลักในสังคมที่มี “ไอดอล” ที่มีตัวตนที่让孩子สามารถเห็นและเดินตามได้ โดยบ้านหลังแรกคือ ครอบครัว

ครอบครัวคือบ้านหลังสำคัญที่สร้างและพัฒนาชีวิตของเด็กในทุกด้าน โดยคุณพ่อคุณแม่คือ “ไอดอล” คนแรกของลูกนั่นเอง เด็กที่เกิดในครอบครัวที่มีทั้งคุณพ่อคุณแม่ที่ครบสมบูรณ์แบบ มีแนวโน้มที่จะเติบโตเป็นคนประสบความสำเร็จมากที่สุด เรียกว่ามีชัยไปกว่าครึ่ง เราพบว่าปัญหาสังคม โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด ปัญหายุวติกัน มักมีสาเหตุมาจากครอบครัวมีปัญหา พ่อไปทาง แม่ไปอีกทาง หรือเป็นก้ำพราฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือก้ำพราทั้งสองฝ่าย เด็กจึงขาดไอดอลให้เดินตาม

การมีไอดอลที่ชัดเจนนั้นสำคัญยิ่งกว่าความร่ำรวยของครอบครัวเสียอีก

หลายครอบครัวที่แม่เป็นครอบครัวที่มีฐานะดีก็ยังไม่สามารถสร้างลูกให้ประสบความสำเร็จได้ เพราะขาดความเข้าใจในการอภิบาลดูแลเด็ก พ่อแม่จึงเป็นบุคคลสำคัญ หากพ่อแม่เป็นผู้ที่สามารถเป็นแบบอย่างให้เด็กได้ในทุกด้านได้อย่างแท้จริงแล้ว เด็กจะเกิดความมั่นคงในใจและกลายเป็นคนกล้าได้ในที่สุด

สิ่งที่ 2 ก็คือโรงเรียน แหล่งการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของเด็ก ไอศอลคนที่ 2 ก็คือ “ครู” หรือบางคนอาจหมายถึงที่ทำงาน โดยมี “เจ้านาย” เป็นไอศอลคนที่ 2 เด็กคนไหนมีครูหรือเจ้านายที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างที่น่านับถือให้เด็กสามารถเดินตามได้ นับว่าเด็กคนนั้นโชคดี ได้รับการพัฒนาชีวิตและมีความสุขในการเรียนหรือการทำงาน แต่หากเด็กได้เรียนกับครูที่ไม่ดี ไม่ตั้งใจสอนหนังสือ ไม่มีอุดมการณ์ในการสร้างเด็ก ทำร้ายร่างกายหรือจิตใจเด็ก หรือเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี เด็กจะไม่สามารถพัฒนาไปได้ไกลสูงสุด บุคลากรครูจึงควรเป็นผู้ถูกคัดสรรมาอย่างดี ควรมีระบบที่ดูแลค่าตอบแทนอย่างดี ให้เกียรติอย่างเหมาะสม

บ้านหลังที่ 3 สังคม หากเด็กขาดโอกาสที่มีพ่อแม่เป็นแบบอย่าง หรือไม่มีครูที่เป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาตน แต่เขามีบุคคลในสังคมที่เป็น “ไอศอล” ที่ประสบความสำเร็จ มีลักษณะชีวิตที่น่านับถือ มีอุดมการณ์ที่อยู่เพื่อคนอื่น มีความดี เก่งและกล้าแล้ว

ในสังคมต้องการคนดี เก่ง กล้า ที่จะเป็ไอศอลให้เด็กเลียนแบบอย่าง หากเด็กเห็นแต่แบบอย่างที่ไม่ดีอยู่รอบตัว เขาจะรู้ได้อย่างไรว่า อุดมคติของชีวิตที่เขาอยากจะทำไปถึงจะเป็นได้จริง เพราะไม่เคยเห็นใครเป็นได้ เราสังเกตในวงการกีฬาเมื่อประเทศไทยเริ่มมีฮีโร่เหรียญทองโอลิมปิก หลังจากนั้นเราก็ได้เห็นนักกีฬาไทยได้เหรียญทองโอลิมปิกมากขึ้นเรื่อยๆ เรามีนางงามจักรวาลคนแรกคือ คุณอารักสา หงสกุล ทำให้การจะมีนางงามจักรวาลคนใหม่จึงไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป เรามีนักวิทยาศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จในทุกวงการระดับโลก เราก็จะมีมากยิ่งขึ้นในอนาคตด้วยเช่นกัน

คนแรกที่เป็นไอศอลจึงสำคัญ ในขณะที่เด็กต้องการไอศอลที่เป็นแรงบันดาลใจให้เขาพัฒนาตนให้ไปถึง แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงเด็กมีโอกาสพบเจอแบบอย่างบุคคลที่ไม่เหมาะสมให้เด็กเลียนแบบอย่างด้วย พ่อแม่ควรทำอย่างไร

1. พ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างให้เด็กเป็นคนแรก เด็กหลายคนไปได้ช้าเพราะไม่มีพ่อแม่ หรือพ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี
2. เลือกโรงเรียนให้ลูกโดยตรวจสอบคุณภาพของครูเป็นสำคัญ

สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญแต่บุคลากรผู้ให้ความรู้และการอบรมสั่งสอนเด็กเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เด็กได้ครูที่ดี เด็กก็จะถูกพัฒนาไปได้ไกล

3. สอนให้ลูกแยกแยะซึ่งถูกซึ่งผิด เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการเลือกเดินตาม ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าเมื่อลูกได้ก้าวสู่โลกกว้างมากขึ้น

เด็กจะได้พบเจอคนที่มีชื่อเสียงในสังคมมากขึ้น หลายครั้งคนดังในสังคมมีใช้คนดีที่เหมาะสมให้เด็กเดินตามแบบอย่าง

อันที่จริงไอศอลของเด็กไม่จำเป็นต้องเป็นคนดังในสังคมก็ได้ ขอเพียงบุคคลท่านนั้นมีชีวิตที่น่านับถือสามารถเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กได้เช่นกัน

4. ให้เวลากับลูกทุกช่วงวัยทั้งเวลาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีเวลาอบรมสั่งสอนและการใช้เวลาว่างด้วยกัน เช่น การดูรายการโทรทัศน์ การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ การเที่ยวพักผ่อนในวันหยุด เป็นต้น

5. สังเกตลูกและรู้จักเพื่อนของลูก ส่งเสริมให้ลูกหาเพื่อนที่ดี ในสภาพแวดล้อมของเด็กอาจไม่สามารถเลือกเจอเพื่อนไม่ได้

แต่ต้องสอนให้ลูกคบหาสนิทสนมกับเพื่อนที่ดี ดูแลเลือกสื่อที่ดีให้ลูกดูในขณะที่ลูกยังเล็ก และสอนให้ลูกเลือกเสพสื่อที่ดีที่เหมาะสมเมื่อลูกโตขึ้น

คนดี คนเก่งเป็นสิ่งที่ดี แต่จะไม่สามารถมีอิทธิพลต่อสังคมเลยหากปราศจากซึ่งความกล้าหาญ ถึงเวลาแล้วที่เราต้องปลดปล่อยคนดี คนเก่ง คนกล้า เพื่อส่งอิทธิพลต่อประเทศชาติและสังคมโลกนี้ครับ

ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

นักวิชาการอาวุโส มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด

ประธานสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (IFD)